

Atte Harjanne vihr

Kirjallinen kysymys vetytalouden ja huoltovarmuuden edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Huoltovarmuuden merkitys korostuu epävarmassa turvallisuusympäristössä. Suomi on varautunut kriiseihin kriittisten tarvikkeiden ja raaka-aineiden varmuusvarastoilla. Tuontipolttoaineita varastoidaan useiden kuukausien tarpeisiin. Osasta varastointia vastaavat maahantuoijat ja osasta Huoltovarmuuskeskus. Polttoaineiden lisäksi lannoitteiden saatavuus on huoltovarmuuskriittistä. Huoltovarmuuskeskus ei varastoi valmiita lannoitteita, vaan niiden raaka-aineita.

Riittävien varmuusvarastojen ylläpitäminen on perusteltua. Samalla varmuusvarastohankintoja voisi hyödyntää huoltovarmuuden rakenteelliseen parantamiseen ja vihreän siirtymän teollisten investointien edistämiseen. Hiilivetypolttoaineita voi jalostaa vedystä fossiilisten polttoaineiden tuonnin sijaan. Sama koskee ammoniakkia, joka on lannoitetuotannon tärkeä raaka-aine. Synteettisiä sähköpolttoaineita ja ammoniakkia voi tuottaa päästöttömällä sähköllä. Yhdistämällä puhdasta vetyä biogeeniseen hiileen voidaan samalla sitoa hiiltä ilmakehästä. Suomessa on hyvät mahdollisuudet tuottaa vaadittava sähkö tuuli-, aurinko- ja ydinvoimalla, ja metsäteollisuus on merkittävä biogeenisten hiilipäästöjen lähde. Vetytuotantoa voi Suomessa lisäksi hyödyntää kaukolämmön lähteenä, mikä on mahdollisuus parantaa kustannustehokkuutta.

Tekniikka synteettisten polttoaineiden ja ammoniakkin tuotantoon on olemassa, mutta kysynnän epävarmuus heikentää kiinnostusta teollisen mittakaavan tuotantoinvestointeihin. Tämä heijastuu koko arvoketjuun, sillä vetyjalostamoita ei rakenneta ilman kysyntää sähköpolttoaineille ja vihreälle ammoniakille eikä vetyä tuottaviin elektrolyysereihin kannata investoida, ellei puhtaalle vedylle ole kysyntää. Vedyn tuotantoinvestointien puute puolestaan vähentää kiinnostusta uuteen puhtaaseen sähköntuotantoon.

Fossiilienergiasta ja -lannoitteista on kuitenkin välttämätöntä irtautua sekä turvallisuuden ja huoltovarmuuden että ilmastonmuutoksen hillinnän takia. Merkille pantavaa on sekin, että Venäjä rahoittaa sotaansa Ukrainassa fossiilienergian ja ammoniakkin vientituloilla. Valtio voisi vauhdittaa tarpeellisia investointeja ja parantaa huoltovarmuutta täyttämällä varmuusvarastoja puhtaan vedyn jalosteilla. Tällaisiin hankintoihin sitoutuminen toimisi kannusteena ja ennakoitavana kysyntänä jakeluvetoiseen tapaan, mutta vaikuttamatta kuluttajahintoihin vastaavalla tavalla. Tämä keino edistäisi myös markkinoiden muodostumista laajemmin, sillä hankinnat kannattaisi luonnollisesti kilpailuttaa.

Kirjallinen kysymys KK 129/2025 vp

Vetyjalosteiden tuotanto ei käynnisty hetkessä, joten eteneminen kannattaisi porrastaa. Varmuusvarastoinnin yksityiskohtat eivät ole julkisia, mutta tiedossa on esimerkiksi se, että vuonna 2022 Suomi vapautti varastoistaan 369 000 barrelia öljyä ilman, että se vaaransi huoltovarmuutta. Varmuusvarastot tarjoavat siis todellisen mahdollisuuden luoda teollisen mittakaavan kysyntää.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus edistää vetytaloutta ja huoltovarmuutta hankkimalla puhtaan vedyn jalosteita varmuusvarastoihin?

Helsingissä 24.4.2025

Atte Harjanne vihr